

گزارش

واکنش‌های منطقه ای در قبال جنگ میان اسرائیل و حماس

13 نوامبر 2023

RASANA
المعهد الدولي للدراسات الإيرانية
International Institute for Iranian Studies

جنگ اخیر در غزه به تنشهای منطقه دامن زده است. کشورهای عربی در واکنشهایی که در قبال این جنگ داشتند، حمایت خود را از مسأله فلسطین نشان دادند. بیانیه ها و واکنشهای دولتهای عربی که همزمان با تظاهرات و راهپیمایی های عظیم مردمی در جهان عرب صادر شد، به روشنی روز حمایت از مسأله فلسطین را نشان می دهد. در سایه تداخل مسائل سیاسی ناپایدار و پویایی های منطقه ای و نگرانیهای امنیتی، مسأله فلسطین همچنان بسان یک کلاف سر در گم باقی مانده است و ریشه در سیاستهای منطقه دارد.

سازمان همکاری اسلامی با صدور [بیانیه ای](#) حملات هوایی اسرائیل به غزه را محکوم کرد و تأکید کرد که «این تجاوز وحشیانه به ملت فلسطین نقض آشکار حقوق بین الملل و حقوق بشر بین المللی و نیز یک جنایت جنگی است». وزرای خارجه کشورهای شورای همکاری خلیج نیز [وعده دادند](#) که کمکهای فوری بشردوستانه به ارزش 100 میلیون دلار برای غزه ارسال کنند. پادشاهی عربستان سعودی، امارات متحده عربی، اردن، بحرین، عمان، قطر، کویت، مصر و مراکش حمله عمدی به غیر نظامیان و «موارد آشکار نقض حقوق بین الملل» در غزه را محکوم کردند. گفتنی است از ابتدای حمله اسرائیل به غزه، این منطقه تحت حملات هوایی بی رحمانه ای قرار دارد. امیر قطر از جامعه بین الملل خواست تا جلوی اسرائیل را بگیرد. وی تأکید کرد که شایسته نیست که نیروهای اسرائیل برای حمله به غزه چراغ سبز بی قید و شرط دریافت کنند. وی ضمن [محکومیت خشونت‌های مداوم](#)، نسبت به وضعیت موجود ابراز نگرانی کرد.

کویت نیز با دستور اسرائیل درباره تخلیه غزه، [مخالفت کرد](#) و اینگونه اقدامات اسرائیل را نقض حقوق بین الملل خواند. کویت همچنین از جامعه بین الملل و شورای امنیت خواست تا برای توقف این جنگ افروزی خطرناک سریعاً وارد عمل شوند. و خواهان توقف حملات به شهروندان غیر نظامی، پایان دادن به محاصره و ارسال کمکهای بشر دوستانه به فلسطینیان شد. همچنین عمان نیز اقدامات اسرائیل در غزه را به [شدت محکوم کرد](#) و آن را نقض حقوق بین الملل و جنایت

علیه بشریت خواند و خواستار دخالت فوری جامعه بین الملل و ارسال کمکهای بشر دوستانه شد. در نشستی که اخیراً برگزار شد، ملک عبدالله دوم پادشاه اردن به آنتونی بلینکن وزیر امور خارجه آمریکا درباره اقدامات اسرائیل برای آواره ساختن فلسطینی ها از خاک فلسطین هشدار داد. این اظهارات پادشاه اردن نشان می دهد که اردن از ادامه جنگ و بحران آوارگان ناشی از آن نگران است. همچنین در دیداری که محمود عباس رئیس تشکیلات خودگردان با بلینکن داشت، نسبت به آواره ساختن اجباری مردم از غزه هشدار داد و از فاجعه انسانی در آنجا خبر داد.

امارات و عربستان سعودی ضمن محکوم کردن حمله زمینی اسرائیل به غزه، از این تنش آفرینی نظامی اسرائیل و پیامدهای آن بر بحران انسانی عمیقاً ابراز نگرانی کردند. و اخیراً، امیر محمد بن سلمان در دیدار با اعضای کنگره امریکا، به ایالات متحده و اسرائیل نسبت به حمله زمینی به غزه هشدار داد و بر ضرورت محافظت از شهروندان غیر نظامی فلسطینی تأکید کرد.

واکنش پادشاهی عربستان سعودی در مقابل این تنش زایی نشان می دهد که ریاض همچنان به حل و فصل مسأله مزمن فلسطین بر اساس ابتکار صلح عربی تأکید دارد و ولیعهد عربستان سعودی همواره و حتی در بحبوحه حملات اخیر نیز از این موضع حمایت کرده است. پادشاهی عربستان سعودی، مصر و اردن از این امر نگرانند که حمله زمینی به غزه ثبات منطقه را تحت تأثیر قرار خواهد داد و این یک چالش بزرگ برای امنیت خلیج عربی به شمار می رود. ابراهیم رئیسی رئیس جمهور ایران و امیر محمد بن سلمان ولیعهد عربستان سعودی در یک تماس تلفنی - که اولین تماس تلفنی بعد از احیای روابط میان دو کشور بود- ضمن بررسی تحولات اخیر، بر ضرورت پایان دادن به جنایتهای جنگی اسرائیل در حق فلسطینی ها تأکید کردند و اوضاع انسانی در غزه را نگران کننده خواندند.

ایران ضمن ابراز نگرانی نسبت به حملات اسرائیل به غیر نظامیان فلسطینی، همکاری با جنبش حماس در مورد رسیدگی به بحران غزه را

مورد بررسی قرار داد. در عین حال، ایران تهدید کرد که از طریق «محور مقاومت» به این جنایات اسرائیل پاسخ خواهد داد. ایالات متحده در مقابله با تنشهای فزاینده و مخصوصاً بعد از حملاتی که در سوریه و عراق به اهداف آمریکایی صورت گرفته است، همچنان جانب احتیاط را رعایت کرده است. در عین حال، تهران نگران شکست هایی است که ممکن است حماس متحمل شود. و هشدار «حزب الله» در روزهای اخیر و در میانه حملات سنگین اسرائیل به نوار غزه، در همین راستا بود. وزارت امور خارجه سوریه نیز حمله اسرائیل به غزه و خاک سوریه را **محکوم کرد** و حمله به فرودگاه بین المللی حلب را مایه نگرانی خواند. سوریه همچنین از اسرائیل خواست تا به کشتار فلسطینیان به بهانه دفاع از خود، پایان دهد. سوریه، اسرائیل و غرب را مسئول بی ثباتی منطقه دانست.

در طول تاریخ، مسأله فلسطین همواره در قلب سیاست منطقه ای جای داشته است و از لحاظ اهمیت سیاسی و بحران وخیم انسانی و پیامدهای شدید امنیتی بی نظیر بوده است. برخی طرفها از مسأله فلسطین به عنوان ابزاری کارآمد در قدرت نمایی های سیاسی خود بهره گرفته اند. ایران و همپیمانان آن در منطقه در موارد بسیاری از مسأله فلسطین در مذاکرات با غرب به عنوان برگ چانه زنی استفاده کرده اند. در عین حال، جهان عرب همواره اقدامات تجاوزکارانه اسرائیل را محکوم کرده و در مقابل آن ایستادگی کرده است. کشورهای عربی تلاش می کنند تا با اتخاذ یک موضع یکپارچه از گسترده تر شدن آتش جنگ در منطقه جلوگیری کنند. عکس العمل های اخیر اسرائیل و حملات پیاپی هوایی به غزه، نگرانیهای زیادی را برانگیخته است و افکار عمومی جهان عرب حکایت از آن دارد که احساسات ناامیدی و خشم ملتها در حال افزایش است. کشورهای چون اردن، سوریه و مصر با چالشهای داخلی روبرو هستند که در پی جنگ اخیر غزه وخیم تر شده است. لذا واکنش این کشورها در بحبوحه این خشم فزاینده منطقه ای علیه اسرائیل از اهمیت خاصی برخوردار است. علی رغم اینکه در میان کشورهای عربی اختلاف نظرهایی وجود دارد، اما وفاداری به

مسأله فلسطین یک ایده ثابت و ماندگار است و این مسأله که در روابط تاریخی و فرهنگی ریشه دارد، در سیاست منطقه ای از جایگاه محوری برخوردار است. و همین امر در چگونگی واکنش کشورهای منطقه در قبال این جنگ طولانی مدت، تعیین کننده است.

